
Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2009:1

Nationella minoriteter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2009:13 där det föreslås att språken meänkieli och romani chib läggs till i 57 kap. 5 § punkt 3 i kyrkoordningen. Utskottet anser att det i stället vore lämpligt att ändra denna bestämmelse så att den slår fast att församlingsinstruktionen ska innehålla en redogörelse för församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som är vanliga i just den församlingen. Vi anser därför att Kyrkomötet ska avslå motion 2009:13 men besluta att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att se över 57 kap. 5 § punkt 3 i kyrkoordningen i enlighet med utskottets överväganden.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionens förslag.....	3
Motion 2009:13 av Kristina Töyrä.....	3
Yttrande från andra utskott	3
Bakgrund.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Bilaga 1, Kyrkorättsutskottets yttrande 2009:4y	6

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

TU 2009:1
Bilaga 1

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:13.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2009:13 att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till en ändring av 57 kap. 5 § punkt 3 i enlighet med utskottets överväganden.

Motionens förslag

Motion 2009:13 av Kristina Töyrä

Kyrkomötet beslutar att församlingsinstruktionen 57 kap. 5 § punkt 3 i kyrkoordningen ska ha följande lydelse:

3. en redogörelse för församlingens verksamhet på de nationella minoritetsspråken finska, meänkieli, romani chib och samiska samt på teckenspråk och andra språk,

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motion 2009:13 i Kr 2009:4 y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Församlingsinstruktionen som företeelse tillkom med kyrkoordningen eftersom det ansågs att det fanns behov av ett nytt instrument för tillsyn från domkapitlet över framförallt prästernas tjänstgöring men också över andra delar av församlingsverksamheten. Enligt 57 kap. 5 § i kyrkoordningen ska det för varje församling finnas en församlingsinstruktion. Av regleringen framgår det att en församlingsinstruktion bl.a. ska innehålla ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission samt en redogörelse för församlingens verksamhet på teckenspråk samt samiska, finska och andra språk.

Församlingen måste, med utgångspunkt i den omgivning man verkar i, se till att det finns en planering för de språkliga minoriteter som finns i församlingen. Här avses inte bara de egna medlemmarna utan ansvaret att ha en verksamhet på minoritetsspråk gäller även om det finns ett behov hos dem som tillfälligt vistas i församlingen. Främjande av församlingsarbete på minoritetsspråk anses ingå i stiftens främjandeuppgifter enligt 6 kap. 4 § i kyrkoordningen, dock gäller att församlingen ändå har ansvar för att verksamheten blir utförd.

I Kyrkostyrelsens skrivelse 2009:5, Styrning och ledning m.m., föreslås att innan församlingsinstruktionen utfärdas av domkapitlet ska den godkännas av församlingens beslutande organ och kyrkoherden var för sig. Församlingsinstruktionen ska, enligt Kyrkostyrelsens förslag, inte längre innehålla regler om fortbildning för viss personal eller redovisa samverkan med andra församlingar i personalfrågor.

Språklagen (2009:600) trädde i kraft den 1 juli i år. Lagen är en s.k. ramlag och där anges att svenska är huvudspråk i Sverige. Det innebär att svenska är samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska är nationella minoritetsspråk och det allmänna ska ha ett särskilt ansvar för att skydda och främja även dessa språk liksom det svenska teckenspråket. Den som tillhör en nationell minoritet och den som har

behov av teckenspråk ska få möjlighet att lära sig, utveckla och använda minoritetsspråket respektive det svenska teckenspråket. Även den som har ett annat modersmål än de nu nämnda ges möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:13.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2009:13 att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna till en ändring av 57 kap. 5 § punkt 3 i kyrkoordningen i enlighet med utskottets överväganden.

Som framgår av bakgrundstexten ovan ska församlingsinstruktionen enligt nuvarande bestämmelse i kyrkoordningen innehålla en redogörelse för församlingens verksamhet på teckenspråk samt samiska, finska och andra språk. Vi finner det självklart att varje församling har en aktiv verksamhet på de språk som är vanligt förekommande bland de människor som församlingen ansvarar för samt att detta arbete också beskrivs i församlingsinstruktionen.

Församlingsinstruktionen ska vara ett levande dokument och det ska också gå att utvärdera. Det är enligt vår mening av stor vikt att församlingsinstruktionen inte blir ett dokument innehållande en rad punkter som är obligatoriska att ha med enligt kyrkoordningen men som saknar förankring i församlingens verklighet. Å andra sidan ser vi ett stort värde i att meänkieli och romani chib, som är i hög grad levande språk i många av vår kyrkas församlingar, lyfts fram och bekräftas.

Situationen vad gäller de nationella minoritetsspråken och andra språk skiljer sig mycket åt mellan olika församlingar. Samiska, finska och meänkieli talas av många, inte bara i Luleå stift. På andra ställen kan det i stället vara t.ex. arabiska, spanska eller danska som är det största språket efter svenskan. Vi anser därför att det är viktigt att en kyrkoordningsbestämmelse som reglerar församlingens verksamhet på andra språk och hur den ska redogöras för i församlingsinstruktionen är skriven så att den passar varje församling utan att skapa onödiga krav. Enligt vår mening kan domkapitlen, som har den nödvändiga kännedomen om vilka behov som råder i just deras stift, inom ramen för sin tillsyn se till att varje församling har verksamhet på de språk som är relevanta.

Sammanfattningsvis ser vi ett stort värde i motionärens förslag men bedömer ändå att motionen bör avslås. Vi anser i stället att det vore lämpligt att ändra 57 kap. 5 § punkt 3 i kyrkoordningen, så att det där slås fast att församlingsinstruktionen ska innehålla en redogörelse för församlingens verksamhet på de språk utöver svenska som är vanliga i just den församlingen. Vi anser därför att Kyrkomötet ska besluta att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att se över bestämmelsen i enlighet med våra överväganden.

Uppsala den 24 september 2009

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag, ordförande

Anna Hjärtberg Wernqvist, sekreterare

Beslutande: Erna Arhag, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Kerstin Björk, Sigvard Raask, Birgitta Halvarsson, Christina Schnackenburg, Gunnel

Wingård Mellqvist, Inger Lif, Lennart Kjellin, Sven-E. Kragh, Hans-Olof Andrén, Carina Etander Rimborg, Jan Erik Ågren och Åke Blomqvist.

TU 2009:1
Bilaga 1

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sofija Pedersen Videke, Monica Köpsén, Sture Köhler, Jan-Olof Grönlund, Staffan Holmgren, Torbjörn Bolander, Emma Hedlundh, Febe Björklund, Karin Långström Vinge, Britta Broman, Bertil Murray och Inger Harlevi.

Biskoparna Hans-Erik Nordin och Antje Jackelén har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2009:4y

Nationella minoriteter

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2009:13

I motionen föreslås att 57 kap. 5 § punkten 3 i kyrkoordningen ändras så att en redogörelse lämnas för församlingens verksamhet på alla fem nationella minoritetsspråk, som riksdagen erkänt. Att tillföra bestämmelsen ytterligare de två nationella minoritetsspråk, som i nuvarande lydelse inte nämns, utgör ur de aspekter Kyrkorättsutskottet har att beakta inget hinder.

I Kyrkostyrelsens skrivelse *Styrning och ledning mm* (KsSkr 2009:5) föreslås dock ändringar av utformningen av nu nämnda bestämmelse. Med hänsyn härtill måste utskottet avstyrka att bestämmelsen införs i nu föreslagen utformning.

Uppsala den 23 september 2009

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Lars Johnsson, ordförande

Göran Oscarsson, sekreterare

Beslutande: Lars Johnsson, ordförande, Jösta Claeson, Mari Lönnerblad, Jan-Erik Forsberg, Carl Korch, Lennart Andersson, Inger Persson, Stig-Göran Fransson, Sonja Grunselius, Gunnel Lagerkvist, Inger Dafgård, Anders Roos, Karl-Gunnar Svensson, Vivianne Wetterling och Eric Muhl

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Nanna Tranströmer, Jerry Adbo, Irene Gustafsson, Olle Reichenberg, Mikael Härdig, Ingemar Öberg, Bo Grafström, Anders Novak, Eva Hallström, Dag Sandahl och Rolf Persson

Biskop Thomas Söderberg har deltagit i utskottets överläggningar.